

HE 96/2008 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi arpajaislain sekä eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 2 ja 7 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arpajaislakia ja eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annettua lakia. Arpajaislakia ehdotetaan täydennettäväksi säännöksillä, joilla tehostettaisiin rahapelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten ehkäisemistä sekä lisättäisiin viranomaisten keinoja puuttua lainvastaiseen rahapelitoimintaan.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian, kuitenkin aikaisintaan kolmen kuukauden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta. Rahapeli-ikärajaan liittyvien säännösten voimaantulolle tarvittaisiin raha-automaattien käytettävänä pitämisen osalta pidempi, noin vuoden mittainen siirtymäaika.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 NYKYTILA	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	3
1.2 EU:n lainsäädäntö.....	3
1.3 Nykytilan arviointi	3
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	4
2.1 Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi.....	4
2.2 Keskeiset ehdotukset	4
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	4
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	4
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	4
3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	4
4 ASIAN VALMISTELU	5
4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto	5
4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	5
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	6
1 Lakiehdotusten perustelut.....	6
1.1 Arpajaislaki	6
1.2 Laki eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä	11
2 Tarkemmat säännökset ja määräykset	11
3 Voimaantulo	11
4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	12
LAKIEHDOTUKSET	13
1. Laki arpajaislain muuttamisesta	13
2. Laki eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 2 ja 7 §:n muuttamisesta	17
LIITE	18
RINNAKKAISTEKSTIT	18
1. Laki arpajaislain muuttamisesta	18
2. Laki eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 2 ja 7 §:n muuttamisesta	25

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Arpajaislain (1047/2001) 11 §:n 1 momentin ja 42 §:n 1 momentin mukaan rahapelilupajärjestelmän tarkoituksena on rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturvan takaaminen, väärinkäytösten ja rikosten estäminen sekä pelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten haittojen vähentäminen. Suomessa on pidetty yksinoikeusjärjestelmää parhaimpana tapana päästä noihin tavoitteisiin.

Arpajaislain 13 §:ssä on säädetty rahapelilupaan liitettävistä ehdoista ja määräyksistä. Raha-arpajaisten, veikkaus- ja vedonlyöntipelien sekä totopelien toimeenpanemiseen annettavassa rahapeliluvassa tulee määrätä muun muassa, kuinka suuri osuus kertyvistä pelimaksuista on maksettava pelaajille voitoina. Raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen ja pelikasinotoiminnan harjoittamiseen annettavassa rahapeliluvassa tulee olla määräykset raha-automaattien ja kasinopelien enimmäismääristä sekä pelikasinoiden lukumääristä ja sijaintipaikoista ja pelikasinoiden olevien kasinopelien lajeista, raha-automaattien ja kasinopelien enimmäismääristä sekä pelikasinoiden aukioloajoista. Lain 14 §:ssä on säädetty pelisääntöjen ja raha-automaattien ja pelikasinossa toimeenpantavien pelien suurimpien sallittujen pelipanosten vahvistamisesta. Lain 15 §:ssä on säädetty pelaamisen estämisestä ja kieltämisestä pelikasinossa. Lain 16 §:ssä ovat raha-automaatteja ja kasinopelejä koskevat erityiset säännökset. Pelikasinoiden ja kasinopelien alaikäraja on 18 vuotta. Raha-automaattien alaikäraja on 15 vuotta.

Rahapeliyhteisöille on asetettu asiakkaidensa tunnistamisvelvollisuuksia rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa (68/1998).

Rahapeliyhteisöt ovat laatineet myös omia yhteiskuntavastuuohjelmiaan. Ne ovat asettaneet peleilleen omia ikärajoja sekä pelaajien pyytämiä pelaamisen estoja.

1.2 EU:n lainsäädäntö

Rahapelitoiminta, mukaan luettuina arpajaiset ja vedonlyönti, jätettiin palveluista sisämarkkinoilla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/123/EY soveltamisalan ulkopuolelle tällaisen toiminnan erityisluonteen vuoksi. Sen katsottiin edellyttävän jäsenvaltioilta yleistä järjestystä koskevia ja kuluttajia suojelevia toimenpiteitä.

EY-tuomioistuimen oikeuskäytännössä rikosten, vilpin ja väärinkäytösten estämiseen sekä pelaamisesta johtuvien sosiaalisten haittojen vähentämiseen tähtäävät, kunkin jäsenvaltion historialliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja uskonnolliset lähtökohdat huomioon ottavat rahapelitoiminnan rajoitukset on hyväksytty poikkeuksina palveluiden vapaan liikkuvuuden periaatteeseen. Rajoituksilla tulee kuitenkin tällöin aidosti ja johdonmukaisesti pyrkiä niille asetettuihin tavoitteisiin, niiden tulee olla välttämättömiä ja oikeassa suhteessa tavoiteltuihin päämääriin nähden, eivätkä ne saa olla toisten jäsenvaltioiden kansalaisia tai yrityksiä syrjiviä. Luvattomia eli kiellettyjä pelejä pelaavien ja vetoja lyövien pelaajien houkuttelemiseksi luvallisen ja säännellyn toiminnan piiriin luvan saaneiden toimijoiden on muodostettava luotettava, mutta samanlaisesti houkutteleva vaihtoehto kielletylle toiminnalle, mikä itsessään voi merkitä laajan pelivalikoiman tarjoamista, tietynlaajuisia mainontaa ja turvautumista uusiin jakelutekniikoihin (C-338/04, C-359/04 ja C-360/04).

1.3 Nykytilan arviointi

Arpajaislain nimenomaiset pelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen vähentämiseen tähtäävät säännökset ovat puutteelliset. Rahapeliyhteisöt ovat käytännössä toteuttaneet haittojen vähentämiseen tähtääviä toimia ilman nimenomaista lakisääteistä velvoitettakin.

Lupa- ja valvontaviranomaisen keinot puuttua luvattomaan rahapelitoimintaan ra-

joittuvat esitutkintapyynnön tekemiseen poliisille. Esitutkinta ja siinä käytettävät pakkokeinot ovat hidas tapa reagoida luvattomaan toimintaan.

Euroopan yhteisöjen komissio lähetti Suomelle 10 päivänä huhtikuuta 2006 virallisen huomautuksen ja 23 päivänä maaliskuuta 2007 perustellun lausunnon, koska se katsoi Suomen jättäneen täyttämättä EY:n perustamissopimuksen mukaiset velvollisuutensa rajoittamalla palvelujen tarjoamisen vapautta urheiluedonlyöntipalvelujen alalla. Suomi vastasi perusteltuun lausumaan 18 päivänä toukokuuta 2007.

Korkein hallinto-oikeus antoi 8 päivänä toukokuuta 2007 ratkaisun (KHO 2007:28), jossa se katsoi, että kokonaisuutena arvioiden Suomen arpajaislain valvonta- ja soveltamiskäytännöt pyrkivät niiden rahapelitoimintaa koskevien tavoitteiden toteuttamiseen, joiden on puolestaan todettu olevan yhteensopivia EY-tuomioistuimen oikeuskäytännössä asetettujen vaatimusten kanssa. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan Suomen lainsäädännössä ja sen soveltamiskäytännössä on myös havaittavissa yhä selkeämpänä pyrkimys puuttua rahapelitoiminnasta aiheutuviin ongelmiin, erityisesti riippuvuutta aiheuttaviin pelimuotoihin ja ongelmapelaamiseen. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan myös sen Veikkaus Oy:n toiminnan osalta toteutat puutteet ovat korjattavissa lainsäädäntöä ja sen soveltamiskäytäntöjä kehittämällä ja tarkentamalla.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Esityksen tavoitteena on tehostaa rahapelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemistä sekä lisätä viranomaisten keinoja puuttua lainvastaiseen rahapelitoimintaan. Erityistä huomiota on kiinnitetty alaikäisten pelihaitoilta suojelemiseen.

2.2 Keskeiset ehdotukset

Rahapelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemisen osalta arpajaislakiin ehdotetaan otettaviksi säännökset rahapelien ikärajoista ja markkinoinnista. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön nimenomaiseksi tehtäväksi ehdotetaan säädettäväksi peliongelmiin ehkäisyyn ja hoidon kehittäminen.

Lainvastaiseen rahapelitoimintaan puuttumisen osalta arpajaislakiin ehdotetaan otettaviksi säännökset luvattomien rahapelien toimeenpanon ja luvallisten rahapelien lainvastaisen markkinoinnin kieltämisestä sekä kieltojen tehosteeksi asetettavasta uhkasakosta.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Yleisen 18 vuoden ikärajan asettamisen rahapeliyhteisöjen liikevaihtoa laskeva vaikutus on arvioitu joiksikin kymmeniksi miljooniksi euroiksi. Vuonna 2007 rahapelien myynti oli 2 251 miljoonaa euroa ja rahapelien tuottotavoitteet 816 miljoonaa euroa.

Se, millaisia täysi-ikäisyyden varmistamistapoja vaadittaisiin, vaikuttaisi rahapeliyhteisöjen kustannuksiin.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esitys lisäisi jonkin verran viranomaisten tehtäviä. Luvallisten rahapelien markkinoinnin valvonta sekä rahapelien toimeenpanon ja markkinoinnin kieltämisasiat olisivat lupaja valvontaviranomaiselle sekä muutoksenhakuelimille uusia tehtäviä.

Sekä valtioneuvoston asettaman Rahapeli-foorumin kansallista rahapelipolitiikkaa koskevissa linjauksissa (Sisäasiainministeriön julkaisu 28/2006) että pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa on korostettu rahapelivalvonnan riittävien voimavarojen tärkeyttä.

3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä pyritään tehostamaan rahapelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja tervey-

dellisten haittojen ehkäisemistä. Runsaasti pelaavien riskiryhmään on arvioitu kuuluvan Suomessa 65 000 henkilöä. Peliongelmaisten hoito aiheuttaa merkittäviä kustannuksia.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Valtioneuvosto asetti 16 päivänä huhtikuuta 2004 kulumassa olleen eduskunnan vaalikauden ajaksi laajapohjaisen Rahapelifoorumin valmistelemaan kansallisen rahapelipolitiikan linjaukset ottamalla huomioon rahapeli-toiminnan kansainvälistymisen vaikutukset ja rahapeli-toimintaan kytkeytyvät sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset. Rahapelifoorumin tuli käsitellä myös muuhun arpajaistointintaan, rahankeräyksiin ja viihdelaittoimintaan liittyviä sosiaalisia ja taloudellisia kysymyksiä. Rahapelifoorumin rahapeli-, tavara-arpajais-, bingopeli- ja rahankeräystoimintaa Suomessa koskeva tilannearvio valmistui 17 päivänä helmikuuta 2005 ja Rahapelifoorumin kansallista rahapelipolitiikkaa koskevat linjaukset 10 päivänä maaliskuuta 2006 (Sisäasiainministeriön julkaisuja 28/2006).

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan hallitus ryhtyy tarpeellisiin toimiin rahapelaamiseen liittyvien sosiaalisten ongelmien rajoittamiseksi, rikollisuuden torjumiseksi ja rahapeliin yksinoikeusjärjestelmän säilyttämiseksi muuttuvassa kansainvälisessä toimintaympäristössä sekä sen takaamiseksi, että viranomaisilla on riittävät voimavarat laittomaan pelitarjontaan puuttumiseksi.

Sisäasiainministeriössä valmisteltiin virkamiestyönä luonnos hallituksen esitykseksi (SM044:00/2007), jossa ehdotettiin tehtäviksi Rahapelifoorumin ehdottamat arpajaislain ja rikoslain muutokset. Muutoksilla tehostettiin rahapelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten haittojen ehkäisemistä sekä lisättäisiin viranomaisten keinoja puuttua lainvastaiseen rahapeli- ja muuhun arpajaistointintaan.

Sisäasiainministeriö asetti 30 päivänä marraskuuta 2007 arpajaislain uudistamista koskevan hankkeen (SM064:00/2007). Hankeorganisaatioon kuuluvat rahapeliasioita käsittelevien ministereiden valtioshteereistä ja

erityisavustajista koostuva ohjausryhmä sekä rahapeliasioita käsittelevien ministeriöiden virkamiehistä koostuva työryhmä.

Hanke on kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa annetaan ehdotukset Rahapelifoorumin linjauksiin liittyvistä rahapeliin markkinointia, rahapeliin ikärajoja, lupaviranomaisen toimivaltuuksia ja rangaistussäännöstä koskevista säädösesityksistä. Toisessa vaiheessa annetaan ehdotukset rahapeliin toimeenpanoa koskevan yksinoikeusjärjestelmän perusteisiin, rahapeli-toimintaan ja laajemminkin arpajaisiin liittyvän valvonnan organisointiin ja resursointiin sekä rahapeliin toimeenpanoon kytkeytyvän sosiaalisen vastuun toteuttamiseen liittyvistä säädösesityksistä. Hankkeen ensimmäisen vaiheen ehdotukset sisältävä väliraportti luovutettiin sisäasiainministerille 10 päivänä huhtikuuta 2008. Ehdotukset valmisteltiin edellä mainitun sisäasiainministeriössä virkamiestyönä valmistellun luonnoksen hallituksen esitykseksi ja siitä saadun lausuntopalautteen pohjalta. Tämä esitys pohjautuu noihin ehdotuksiin. Hankkeen toisen vaiheen ehdotusten määräaika on 31 päivä joulukuuta 2008.

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Edellä mainittu sisäasiainministeriössä virkamiestyönä valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella touku-kuussa 2007. Lausunnot pyydettiin valtiovarainministeriöltä, oikeusministeriöltä, opetusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, lääninhallituksilta, poliisin lääninjohdoilta, Helsingin kihlakunnan poliisilaitokselta, keskusrikospoliisilta, suojelupoliisilta, liikkuvalla poliisilta, Poliisin tekniikkakeskukselta, Poliisikoululta, Poliisiammattikorkeakoululta, sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosastolta, sisäasiainministeriön poliisiosaston poliisitoimintayksiköltä, sisäasiainministeriön poliisiosaston hallintoyksiköltä, sisäasiainministeriön poliisiosaston hallintoyksikön arpajais- ja asehallintoyksiköltä, Veikkaus Oy:ltä, Raha-automaattiyhdistykseltä, Fintoto Oy:ltä, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry:ltä, Suomen Liikunnalta ja Urheilul-

ta, Suomen nuorisoyhteistyö - ALLIANSSI ry:ltä sekä Bingoalan Työnantaja- ja Toimialajärjestö BTT:ltä. Lisäksi lausuntonsa antoivat Elämä On Parasta Huumetta ry, Päivittäistavarakauppa ry sekä A-klinikkasäätiö, Peluuri, Sininauhaliitto ja Sosiaalipedagogiikan säätiö. Lausunnoissa esitysluonnosta pidettiin yleisesti oikeasuuntaisena, mutta pelihaittojen ehkäisy tavoitteiden näkökulmasta osin riittämättömänä.

Kuten edellä on todettu, lausuntopalaute otettiin huomioon edellä mainitun arpajaislain uudistamista koskevan hankkeen ensimmäisen vaiheen ehdotuksissa, joihin tämä esitys pohjautuu.

Säännösehdotukset eivät sisällä teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvos-

ton direktiivissä 98/34/EY tarkoitettuja teknisiä määräyksiä tai teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä annetun direktiivin 98/34/EY muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 98/48/EY tarkoitettuja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia erityismääräyksiä. Niihin ei sen vuoksi liity mainittuihin direktiiveihin perustuvaa komissiolle ilmoittamisvelvollisuutta.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 25/2008 vp).

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Arpajaislaki

1 §. Lain soveltamisala ja tarkoitus. Jo nykyisin arpajaislain 11 §:n 1 momentissa ja 42 §:n 1 momentissa mainittuja arpajaistoimintaan osallistuvien oikeusturvan takaamista, väärinkäytösten ja rikosten estämistä sekä arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvien sosiaalisten haittojen vähentämistä korostettaisiin lisäämällä lain alkuun tarkoitussäännös. Sosiaalisten haittojen rinnalla mainittaisiin myös terveydelliset haitat. Taloudellisia ja muita sosiaalisia haittoja aiheuttava pelaaminen voi kehittyä sairaudenluontoiseksi peliriippuvuudeksi.

Säännöksessä korostettaisiin myös arpajaisien yleishyödyllisyyttä. EY-tuomioistuimen oikeuskäytännössä rahapeli tuottojen käyttöä yleishyödyllisiin tarkoituksiin ei ole pidetty sinällään riittävänä rahapeli toiminnan rajoitusperusteena, mutta kylläkin toiminnan suotuisana sivuseurauksena. Yleishyödyllisyydellä on vaikutusta rahapeli toiminnan kansalliseen hyväksyttävyyteen.

4 §. Muut määritelmät. Markkinoinnin määrittely liittyisi sekä luvallisen rahapelin markkinointiin (ehdotettu 14 a §) että luvattoman rahapelin tai muiden arpajaisien markkinointiin (ehdotettu 62 §).

Markkinoinnin määritelmä vastaisi alkoholilaisissa (1143/1994) käytettyä määritelmää. Näin sen tulkinnassa voitaisiin tukeutua alkoholilain vastaavaa määritelmää koskevaan valvontaviranomais- ja oikeuskäytäntöön.

Markkinoinnilla tarkoitettaisiin rahapeliyhteisön tai sen pelien varsinaisen suoran mainonnan lisäksi epäsuoraa mainontaa ja muuta myynninedistämistoimintaa. Myynninedistämässä on kysymys kaupallisista menettelyistä, joilla pyritään välittömästi vaikuttamaan kuluttajien kaupallisiin ratkaisuihin suhteessa tuotteisiin. Epäsuoraa mainontaa olisi määritelmän mukaan erityisesti arpajaisien myynninedistäminen muun tuotteen mainonnan yhteydessä siten, että muun tuotteen tunnuksena käytetään sellaisenaan tai tunnistettavasti muunnettuna arpajaisille tai arpajaisien toimeenpanijalle vakiintunutta tunnusta tai että muun tuotteen mainonnasta muuten välittyy mielikuva tietyistä arpajaisista tai arpajaisien toimeenpanijasta. Muuta

myynninedistämistä olisi esimerkiksi sponsointi, jonka yhteydessä mainitaan arpajaisen toimeenpanijan nimi tai muu tunnus. Kaupallisissa menettelyissä, joilla on ensisijaisesti muu tarkoitus kuin vaikuttaminen kulluttajien kaupallisiin ratkaisuihin suhteessa tuotteisiin, kuten vuosikertomusten ja yritys-esitteiden kaltaisessa sijoittajiin suunnatussa kaupallisessa viestinnässä, ei sen sijaan ole kysymys myynninedistämisestä. Vastaavasti sananvapauden ydinalueelle kuuluva yhteiskunnallinen, esimerkiksi Suomen arpajaislain säädännön sisältöä koskeva keskustelu ei luonnollisestikaan olisi laissa tarkoitettua markkinointia, vaikka sen yhteydessä mainitaisiinkin arpajaisen toimeenpanijan nimi.

14 a §. Rahapeliä ikäraja. Nykyisen 15 §:n 1 momentin mukaan pelikasinon ei saa päästää alle 18-vuotiasta henkilöä. Nykyisen 16 §:n 1 momentin mukaan raha-automaattia ei saa luovuttaa alle 15-vuotiaan henkilön pelattavaksi. Alle 15-vuotias henkilö saa kuitenkin pelata raha-automaattia samaan perheeseen kuuluvan täysi-ikäisen henkilön läsnä ollessa ja tämän suostumuksella. Alle 18-vuotiaan henkilön ei saa antaa pelata kasinopelejä.

Rahapeliyhteisöt ovat myös asettaneet omia ikärajojaan. Pelisaleihin ei päästetä alle 18-vuotiasta. Raha-arpajaisille sekä veikkauksen ja vedonlyöntipeleille ja totopeleille on asetettu yleinen 15 vuoden alaikäraja ja itsepalveluun perustuvilla sähköisillä pelipalveluilla 18 vuoden alaikäraja.

Rahapelifoorumi ehdotti, että arpajaislakiin kirjataan alaikärajat kaikkien pelimuotojen osalta. Yleisen alaikärajan tulisi olla 15 vuotta ja sähköisten pelipalvelujen alaikärajan 18 vuotta. Tarvittaessa myös yksittäisille erityisen riskipitoisiksi arvioiduille pelimuodoille voitaisiin asettaa 18 vuoden alaikäraja. Rahapelifoorumin linjausten pohjalta valmistellusta luonnoksesta hallituksen esitykseksi saadussa lausuntopalautteessa kannatettiin yleisesti yleistä 18 vuoden ikärajaa.

Rahapelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemiseksi arpajaislakiin ehdotetaan lisättäväksi yleinen 18 vuoden alaikäraja. Pelaamisen aloittaminen nuorena on selvä peliongelman syntymisen riskitekijä. Peliongelmaiset henkilöt ovat tutkimusten mukaan aloittaneet pelaamisen

keskimäärin selvästi nuorempina kuin aktiivisesti mutta harmittomasti pelaavat henkilöt.

Ikärajalvonta kuuluisi rahapeliyhteisöjen itsensä lisäksi niiden asiamiesten ja raha-automaattien käytettävänä pitämiseen tilan luovuttaneiden tehtäviin. Raha-automaattien käytettävä pitämiseen tilan luovuttaminen tarkoittaisi 62 §:n 3 momentissa tarkoitettua tilan nimenomaista tähän tarkoitukseen luovuttamista, ei esimerkiksi kokonaisen liikehuoneiston vuokraamista rahapeliyhteisölle pelialikäyttöön. Ehdotetun 64 §:n mukaan ikärajalvonnan laiminlyönti voisi johtaa rikosoikeudelliseen vastuuseen myös asiamiesten ja raha-automaattien käytettävänä pitämiseen tilan luovuttaneiden sekä niiden edustajien osalta. Nykyisin asiamiesten ja tilan luovuttaneiden vastuu ikärajalvonnasta on perustunut lähinnä niiden rahapeliyhteisöjen kanssa tekemiin sopimuksiin. Myös viranomaisten ikärajalvontaa tulisi tehostaa tähän tarkoitukseen käytettävissä olevien voimavarojen puitteissa.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä pelaajan täysi-ikäisyyden varmistamistavoista. Vastaavia säännöksiä on annettu rahanpesun estämiseen ja selvittämiseen liittyvän asiakkaan tunnistamisen osalta rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annetussa sisäasiainministeriön asetuksessa (890/2003). Tällöin voitaisiin valita kulloisessakin teknisen kehityksen vaiheessa tarkoituksenmukaiset täysi-ikäisyyden varmistamistavat tarvittaessa erikseen kasvokkain tapahtuvalle pelaamiselle, etäpelaamiselle ja raha-automaattipelaamiselle. Pelaajan täysi-ikäisyys voidaan varmistaa tunnistamalla pelaaja viranomaisen antamasta tai muusta luotettavasta kuvallisesta asiakirjasta. Etäpelaamisessa täysi-ikäisyys voidaan varmistaa tunnistamalla pelaaja vertaamalla pelaajan antamia tietoja viranomaisen rekistereistä tai muista luotettavista lähteistä saatuihin väestö-, pankkiyhteys- tai muihin sellaisiin tietoihin. Tunnistamisessa voidaan hyödyntää myös laatuvarmennetta tai muuta luotettavaa tunnistautumistekniikkaa. Pelaajan täysi-ikäisyys olisi varmistettava kunkin pelitapahtuman alussa tai pelaajan rekisteröityessä pelaajaksi. Jos pelaajan täysi-ikäisyys olisi varmistettu tämän rekisteröityessä pelaajaksi, varmistaminen olisi tarvittaessa uu-

distettava yksittäisen pelitapahtuman alussa. Tämä voisi olla tarpeen, jos rekisteröitynä pelaajana esiintyisi selvästi alaikäiseltä vaikuttava henkilö. Erityisesti raha-automaattipelaamisen osalta olisi täysi-ikäisyyden varmistamistapavaatimusten ja niiden ajoituksen osalta otettava huomioon tekniset mahdollisuudet ja niiden vaikutus rahapeliyhteisöjen investointitarpeisiin. Tämän vuoksi raha-automaattipelaamisen osalta ei vaadittaisi tässä vaiheessa pelaajien tunnistamista, vaan täysi-ikäisyyden valvonta toteutettaisiin nykyiseen tapaan. Ikäraja-valvontaa kuitenkin tehostettaisiin tältäkin osin esimerkiksi automaattien sijoitusratkaisuille ja valvontateknologiaa hyödyntämällä.

Pykälään otettaisiin lisäksi informatiivinen viittaus rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annettuun lakiin. Kyseisen lain 3 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaan kyseisessä laissa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia ovat muun muassa arpajaislain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettut rahapeliyhteisöt, jotka harjoittavat veikkaus-, vedonlyönti-, totopeli- tai pelikasinotoimintaa, sekä elinkeinonharjoittajat ja yhteisöt, jotka välittävät arpajaislaissa tarkoitettuihin veikkaus- ja vedonlyöntipeleihin sekä totopeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja. Lain 6 §:n 4 momentin mukaan mainittujen ilmoitusvelvollisten on todettava asiakkaansa henkilöllisyys pelikasinotoiminnassa sekä veikkaus- ja vedonlyöntitoiminnassa tai totopelissä pelaajan asettaman rahapanoksen ollessa yhtenä suoritukseksi tai toisiinsa kytkeytyvinä suorituksena yhteensä vähintään 3 000 euroa. Lisäksi lain 6 §:n 1 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on aina todettava asiakkaansa henkilöllisyys, jos on syytä epäillä liiketoimeen sisältyvien varojen tai muun omaisuuden laillista alkuperää taikka niitä käytettävän terrorismin rahoittamisen tai sen rangaistavan yrityksen tekemiseen. Tunnistamisvelvollisuuden täyttämistä on tarkempia säännöksiä rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annetun sisäasiainministeriön asetuksen 2—6 §:ssä.

14 b §. Rahapeliä markkinointi. Arpajaislakiin ei sisälly säännöksiä rahapeliä markkinoinnista, lukuun ottamatta luvattomiin arpajaisiin liittyvää 62 §:n kieltosäännöstä.

Rahapelifoorumi ehdotti, että arpajaislakiin kirjattaisiin rahapeliä markkinoinnin rajoitusten perusteet. Rahapeliä markkinointi ei saa olla aggressiivista myynninedistämistä, vaan sen tulee suunnata olemassa olevaa kysyntää luvallisiin rahapeleihin tai jakaa pelituotteita koskevaa asiantietoa.

Rahapelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemiseksi arpajaislakiin ehdotetaan lisättäväksi luvallisten rahapeliä markkinointia koskeva säännös. Sääntelyä täydentäisi mahdollisuus ehdotetussa 62 b §:ssä tarkoitettuun markkinoinnin kieltämissä päätökseen. Luvattomien rahapeliä markkinoinnin kiellosta säädettäisiin edelleenkin 62 §:ssä.

Rahapeliä ja rahapeliyhteisöjen markkinointi olisi lähtökohtaisesti sallittua, jos se tapahtuisi vastuullisella tavalla ja tarkoituksessa suunnata kysyntää luvallisiin peleihin. Markkinointia ei saisi kohdistaa alaikäisiin, eikä sillä saisi luoda runsaalle pelaamiselle myönteistä mielikuvaa.

Erityisiä pelihaittariskejä sisältävien pelien markkinointi olisi sen sijaan kielletty muualta kuin erityisissä pelisaleissa, pelikasinoissa sekä raviradoilla. Erityisellä pelisalilla tarkoitettaisiin yksinomaan tai pääasiallisesti rahapelaamiseen varattua tilaa. Erityinen pelisali voisi olla oma liikehuoneistonsa taikka esimerkiksi kaupan tai ravintolan muusta osasta selvästi erotettu tila. Markkinointikielto ei rajoittaisi sinällään erityisiä pelihaittariskejä sisältävien pelien toimeenpanijoiden mahdollisuuksia markkinoida rahapeliyhteisöä itseään.

Ongelmapelaamis- ja peliriippuvuusriskiin vaikuttavia peliominaisuuksia ovat muun muassa saatavissa olevien suurimpien voittojen taso, pelipanokset, pelien ääni- ja valotehosteet, pelirytmii, käytettävissä olevat maksuvälineet ja pelaamisen jaksottuminen. Tärkeimpinä haittoihin liittyvinä tuotepiirteinä on pidetty a) pelin tahtia (mitä tiheämpi panoksen asettamismahdollisuuden rytmi, sitä suurempi riski pelihaittoihin), b) pelin palkitsevuutta (mitä korkeampi palautusprosentti, sitä vahvempi houkutus yrittää voittaa hävitty raha takaisin), c) voiton välittömyyttä (kun voitto on välittömästi käytettävissä uuteen panostukseen, tämä voi ruokkia pakonomaista pelaamista), d) taidon merkitystä ja vuoro-

vaikutusta (todellinen tai kuvitteellinen voitonmahdollisuuden paraneminen tiedon ja/tai vuorovaikutteisen osallistumisen muodossa lisää riippuvuusriskiä kontrollin tunteen voimistuessa; ”läheltä piti” -elementit toimivat samaan suuntaan) ja e) tarjontaa (pelit ovat saatavilla useista jakelukanavista). Sen sijaan päävoiton suuruudella ei näytä olevan yhteyttä piirteisiin, jotka lisäävät riippuvuusriskiä. Pelihaittariskit arvioisi lupa- ja valvontaviranomainen pelisääntöjä vahvistaessaan. Lupa- ja valvontaviranomainen tekisi arviointiasioissa yhteistyötä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan ja riippumattomien tutkimuslaitosten kanssa. Nykyisistä peleistä erityisiä pelihaittariskejä sisältyy ainakin internetissä toimeenpantaviin raha-arpajaisiin (nettiarvat), vedonlyöntipeleihin (Moniveto, Tulosveto, Voittajaveto, Pitkäveto, Liveveto), valtaosaan raha-automaateista (Pokeri, Hedelmäpeli), kasinopeleihin (pelisalielit, ravintolapelit), pelikasinoihin (Grand Casino-pelit) ja eräisiin totopeleihin (Voittaja, Sija, Kaksari, Päivän Duo, Troikka, 4veto). Erityisiä pelihaittariskejä ei yleensä sisälly muihin raha-arpajaisiin (pahviarvat), veikkauspeleihin (Lotto, Viking Lotto, Jokeri, Keno, Vario, V75, V5, 4-Veikkaus), eräisiin raha-automaatteihin (Pajatso) tai eräisiin totopeleihin (V4).

Markkinointikiellosta huolimatta erityisiä pelihaittariskejä sisältävien pelien osaltakin olisi kuitenkin sallittua antaa tietoa pelikohdeista, pelimaksuista, voittojen todennäköisyydestä ja voitoista. Tarve antaa pelikohdeinformaatiota liittyisi varsinkin vedonlyönti- ja totopeleihin niiden luonteesta johtuen. Sallittuun pelikohdeinformaatioon sisältyisi tiedon antaminen pelaamisen ajasta ja paikasta. Pelimaksuja, voittojen todennäköisyyttä ja voittoja koskevaa informaatiota antamalla estetään katteettomien voittotoiveiden syntymistä. Tiedon antamiseen ei saisi sisältyä samanlaisia elämyksellisiä elementtejä kuin markkinointiin.

Markkinointia koskevat säännökset olisivat sinällään välineneutraaleja eli niitä sovellettaisiin kaikilla viestintävälineillä tapahtuvaan markkinointiin ja sekä yleisölle että tietyille asiakkaille kohdennettuun markkinointiin.

Rahapelien markkinointia valvoisi rahapelien lupa- ja valvontaviranomainen, sisäasi-

ainministeriö, eivät kuluttajansuojaviranomaiset. Tämä koskisi sekä markkinoinnin arpajaislain mukaisuutta että kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvun mukaisuutta. Työnjako olisi samankaltainen kuin alkoholin ja tupakan markkinoinnin valvonnan osalta.

Kuluttajansuojalain 2 luvun 1 §:ssä on säännökset markkinoinnin hyvän tavan vastaisuudesta ja kuluttajan kannalta sopimattomuudesta. Saman luvun 2 §:ssä on säännökset markkinoinnin totuudenvastaisuudesta ja harhaanjohtavuudesta. Kuluttajansuojalaki tulee lähiaikoina uudistettavaksi sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/29/EY) johdosta.

Rahapeliyhteisön olisi annettava vuosittain sisäasiainministeriölle selvitys rahapelien markkinoinnista.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä rahapelien sallittuista tai kielletyistä markkinointitavoista sekä rahapelien markkinoinnista annettavan selvityksen sisällöstä. Esimerkiksi lain kieltoa kohdistaa markkinointia alaikäisiin voitaisiin konkretisoida asetustasolla kiellolla toteuttaa rahapelien markkinointia sellaisessa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) mukaisessa televisio- tai radiotoiminnassa, kuvaohjelmien tarkastamisesta annetussa laissa (775/2000) tarkoitetun kuvaohjelman elokuvateatterissa tapahtuvassa julkisessa esittämisessä tai sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetussa laissa (460/2003) tarkoitetussa julkaisussa, joka on suunnattu erityisesti 18 vuotta nuoremmille. Mainittuja säädöksiä sovelletaan Suomessa harjoitettavaan julkaisu- ja ohjelmatoimintaan. Rahapelien markkinoinnista annettava selvitys voisi sisältää esimerkiksi tiedon mainonta- ja muista myynninedistämiskuluista. Myynninedistämiskulujen ja niiden kehityksen kohtuullisuus voi toimia yhtenä markkinoinnin vastuullisuutta osoittavana seikkana.

16 §. Raha-automaatteja ja kasinopelejä koskevat erityiset säännökset. Kun 14 a §:ään ehdotetaan otettaviksi yleiset säännökset rahapelien ikärajoista, raha-automaatteja ja kasinopelejä koskevat erityiset ikäraajat sisältävä 16 §:n 1 momentti voidaan kumota tarpeet-

tomana. Pelikasinon ikärajaista säädettäisiin edelleenkin 15 §:n 1 momentissa.

43 §. Viralliset valvojat. Lain 62 §:n 5 momentin mukaan ulkomailla toimeenpantavina arpajaisina ei pidetä raha-arpajaisia, veikkaus- ja vedonlyöntipelejä eikä totopelejä, joiden toimeenpanoon osallistuu rahapeliyhteisö, jolle valtioneuvosto on antanut rahapeliluvan. Esimerkki tällaisesta kansainvälisestä pelistä on yhteispohjoismainen Viking Lotto.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan lupa- ja valvontaviranomainen hyväksyisi Suomen osalta kansainvälisten pelien valvontajärjestelyt. Kansallisten pelien osalta rahapelitoimintaa valvovat sisäasiainministeriön määräämät viralliset valvojat, jotka ovat tässä tehtävässään virkavastuun alaisia.

52 §. Arpajaisten toimeenpanosta aiheutuvien ongelmien seuranta, tutkimus, ehkäisy ja hoito. Nykyisen säännöksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö vastaa arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvien ongelmien seurannasta ja tutkimuksesta. Rahapeliyhteisöjen tulee korvata valtiolle tästä aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään. Kustannusten korvaamisesta on säädetty peliriippuvuuden seurannan ja tutkimuksen kustannusten korvaamisesta annetussa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (381/2002).

Rahapelifoorumi ehdotti, että säännöksen soveltamisalaa tulisi laajentaa kattamaan myös hoidon kehittämisen tukeminen ja haittojen ehkäisyä tukeva valistus. Itse hoito tulee toteuttaa hoitojärjestelmän yleisen rahoituksen puitteissa.

Rahapelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemiseksi säännökseen ehdotetaan tehtäväksi Rahapelifoorumin ehdottama lisäys.

Pykälän kustannusten korvaamista koskevaa 2 momenttia sovellettaisiin myös rahapeli-ongelmien ehkäisyn ja hoidon kehittämiseen.

62 §. Arpajaisten toimeenpanoa koskevat kiellot. Säännös liittyy luvattoman pelitoiminnan markkinointiin. Markkinointi on yksi tapa osallistua rahapelin toimeenpanoon. Luvallisen pelitoiminnan markkinoinnista säädettäisiin ehdotetussa 14 b §:ssä.

Säännöksessä nykyisin käytetty ilmaisu arpajaisten edistäminen julkaisemalla tai levittämällä mainosaineistoa tai muulla vastaavalla tavalla on osoittautunut esitutkintaviranomais-, syyttäjä- ja oikeuskäytännössä tulkinnanvaraiseksi ja sitä on tulkittu suppeasti. Sen vuoksi käsite mainosaineiston julkaiseminen ja levittäminen ehdotetaan korvattavaksi markkinoinnin käsitteellä. Markkinointi määriteltäisiin ehdotetussa 4 §:n 3 kohdassa.

62 a §. Rahapelin toimeenpanon kieltäminen. Rahapelifoorumi ehdotti, että lupaviranomaiselle säädetään mahdollisuus rahapelin keskeyttämiseen ja uhkasakon asettamiseen keskeyttämismääräyksen tehostamiseksi.

Luvattomaan rahapelitoimintaan puuttumisen mahdollistamiseksi arpajaislakiin ehdotetaan lisättäväksi Rahapelifoorumin ehdottama säännös. Vastaava kiello-oikeus on säädetty rahankeräysten osalta rahankeräyslain (255/2006) 22 §:ssä.

Kielto voitaisiin kohdistaa rahapeliyhteisöjen itsensä lisäksi niiden asiamiehiin, raha-automaattien käytettävänä pitämiseen tilan luovuttaneisiin ja rahapelejä markkinoiviin tahoihin.

Arpajaislain 8 §:n ja rikoslain (39/1889) 17 luvun 16 a §:n nojalla virheellisyydet rahapelin toimeenpanossa voisivat johtaa myös rahapeliluvan peruuttamiseen ja rikosoikeudelliseen vastuuseen.

62 b §. Rahapelin markkinoinnin kieltäminen. Ehdotetussa 14 b §:ssä säädettyjä luvallisten rahapeli- ja valvontaviranomaisen mahdollisuudella kieltää lainvastainen markkinointi.

Tämäkin kiello voitaisiin kohdistaa rahapeliyhteisöjen itsensä lisäksi niiden asiamiehiin, raha-automaattien käytettävänä pitämiseen tilan luovuttaneisiin ja rahapelejä markkinoiviin tahoihin.

Lain 8 §:n nojalla virheellisyydet luvallisten rahapeli- ja valvontaviranomaisen mahdollisuudella voisivat ääritapauksissa johtaa myös rahapeliluvan peruuttamiseen.

62 c §. Uhkasakko. Rahapelin toimeenpanon ja markkinoinnin kieltämisestä ehdotetaan tehostettavaksi lupa- ja valvontaviranomaisen mahdollisuudella asettaa uhkasakko ja tuomita se maksettavaksi. Rahapeli-

luvan nojalla harjoitettavan rahapelitoiminnan lainvastaista markkinointia koskevan uhkasakon tuomitsisi kuitenkin maksettavaksi markkinaoikeus. Vastaava järjestelmä on käytössä alkoholin ja tupakan markkinoinnin valvonnan osalta.

64 §. *Arpajaisrikkomus.* Säännöksen 1 momentin 3 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi raha-automaatteja ja kasinopelejä koskevien erityisten ikärajojen yleisellä ikärajalla korvaamisesta aiheutuva muutos. Rikosoikeudellinen vastuu voisi kohdistua rahapeliyhteisöjen itsensä lisäksi niiden asiamiehiin ja raha-automaattien käytettävänä pitämiseen tilan luovuttaneisiin. Rikosoikeudellisen vastuun kohdentuminen yhteisömuotoisissa tahtoissa määräytyisi rikosoikeuden yleisten oppien mukaisesti.

Lisäksi säännökseen ehdotetaan lisättäväksi informatiivinen viittaus rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annettuun lakiin. Kyseisen lain 16 §:n mukaan asiakkaiden tunnistamisvelvollisuuden rikkomisesta on tuomittava sakkoon, jollei teosta muulla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

66 §. *Muutoksenhaku.* Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi selvyuden vuoksi hallintolainkäyttölain (586/1996) 31 §:n 2 momentissa tarkoitettu maininta peruuttamis-, muuttamis- ja kieltämisspätöksen noudattamisesta muutoksenhausta huolimatta.

Samalla ehdotetaan korjattavaksi nykyisessä säännöksessä oleva sisäasiainministeriön tekemiä päätöksiä koskeva puutteellisuus. Säännöksen nykyinen sanamuoto viittaisi siihen, että myös sisäasiainministeriön tekemistä päätöksistä haettaisiin muutosta hallinto-oikeudelta. Korkein hallinto-oikeus on kuitenkin katsonut, että säännöksen sanamuodosta huolimatta oikea valitustie on arpajaisasioissakin sisäasiainministeriöstä suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen (KHO 2007:28).

66 a §. *Markkinointikiellon saattaminen markkinaoikeuden käsiteltäväksi.* Luvallisen pelin markkinointia koskevissa asioissa sisäasiainministeriön päätös voitaisiin saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Sama järjestelmä on käytössä alkoholin ja tupakan markkinoinnin valvonnan osalta.

1.2 Laki eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä

2 §. *Markkinaoikeudelliset asiat.* Markkinaoikeudessa käsiteltävien asioiden luetteloon ehdotetaan lisättäväksi arpajaislaissa säädetyt asiat. Vastaava järjestelmä on käytössä alkoholin ja tupakan markkinoinnin valvonnan osalta.

7 §. *Vireillepano alkoholin, tupakan ja rahapelin mainontaa koskevassa asiassa.* Alkoholin ja tupakan mainontaa koskevan asian vireillepanoon liittyvään viittaussäännökseen ehdotetaan lisättäväksi maininta arpajaislaissa tarkoitetuista asioista. Näiden asioiden vireillepanosta säädettäisiin arpajaislain ehdotetussa 66 a §:n 2 momentissa. Vastaavat säännökset ovat alkoholin ja tupakan markkinoinnin valvonnan osalta alkoholilain 52 §:n 2 momentissa ja toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain (693/1976) 21 §:n 3 momentissa.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetut arpajaislain muutokset aiheuttaisivat tarpeen myös arpajaisista annetun valtioneuvoston asetuksen (1345/2001) säännösten tarkistamiseen ja täydentämiseen. Arpajaislakiin ehdotetut muutokset sisältäisivät asetuksenantovaltuudet pelaajan täysikäisyyden varmistamistavoista, rahapelien sallituista tai kielletyistä markkinointitavoista sekä rahapelien markkinoinnista annettavan selvityksen sisällöstä.

Arpajaislain arpajaisten toimeenpanosta aiheutuvien ongelmien seuranta, tutkimusta ja rahoitusta koskevan 52 §:n ehdotettu soveltamisalan laajentaminen aiheuttaisi tarpeen arvioida myös peliriippuvuuden seurannan ja tutkimuksen kustannusten korvaamisesta annetun sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksen mahdolliset muutostarpeet.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian, kuitenkin aikaisintaan kolmen kuukauden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta. Rahapeliyhteisöillä sekä lupa- ja valvontaviranomaisella tulee olla käytössä.

tettävissään riittävä aika sopeuttaa toimintansa uusien säännösten mukaiseksi.

Rahapelien ikärajaan liittyvien säännösten voimaantulolle tarvittaisiin raha-automaattien käytettävänä pitämisen osalta käytännön syistä tätäkin pidempi, noin vuoden mittainen siirtymäaika. Erityisesti kun ikärajavalvonnan laiminlyönti voisi jatkossa johtaa rikos- oikeudelliseen vastuuseen myös raha- automaattien käytettävänä pitämiseen tilan luovuttaneiden ja näiden edustajien osalta, tulee tehokkaalle ikärajavalvonnalle luoda tosiasialliset mahdollisuudet esimerkiksi automaattien sijoitusratkaisuille ja valvontateknologiaa hyödyntämällä. Muiden pelien osalta myös ikärajaan liittyvät säännökset tulisivat voimaan edellä mainitun noin kolmen kuukauden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

4 Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys

Perustuslain 18 §:n 1 momentissa säädetään elinkeinovapaudesta ja 12 §:n 1 momentissa sananvapaudesta.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on katsonut, että arpajaisten toimeenpano on elinkeinovapauden näkökulmasta sellaista erityislaatuista taloudellista toimintaa, jonka luvanvaraistamista on pidettävä hyväksyttävänä arpajaisiin osallistuvien oikeusturvan takaamiseksi, arpajaisista aiheutuvien sosiaalisten haittojen vähentämiseksi sekä rikosten ja väärinkäytösten estämiseksi. Uhkapeliluonteisiin rahapeleihin liittyy muuhun arpajaistoihintaan verrattuna siinä määrin suurempia sosiaalisten haittojen, väärinkäytösten ja oikeusturvan riskejä, että yksinoikeuteen perustuvaa sääntely- ja lupajärjestelmää voidaan pitää perustuslain kannalta hyväksyttävänä. Yksinoikeudesta johtuva pitkälle menevä elinkeinovapauden rajoitus ei tässä tapauksessa loukkaa rajoituksen suhteellisuudelle asetettavia vaatimuksia. Valiokunnan arvion vaikutti, ettei rahapelitoiminta aikai-

semminkaan ollut niin sanottu vapaa elinkeino eikä arpajaislailla tämän vuoksi ollut yksityisten henkilöiden oikeusasemaan ulottuvia uudenlaisia vaikutuksia (PeVL 23/2000 vp).

Perustuslakivaliokunta on katsonut perustuslain sananvapaussäännöksen turvaavan myös kaupallista ja muuta elinkeinotoimintaan liittyvää viestintää, joskaan tällaista viestintää ei ole pidetty perustuslaissa suojatun sananvapauden ydinalueelle kuuluvana (PeVL 23/2000 vp). Perustuslakivaliokunta on pitänyt esimerkiksi tupakkatuotteiden ja alkoholijuomien mainonnan rajoittamista asianmukaisena perustuslain kannalta. Rahapelien markkinoinnin sääntelyä voidaan verrata alkoholin ja tupakan markkinoinnin sääntelyyn. Kaikkiin näihin tuotteisiin liittyy erityinen riippuvuusriski.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan.

Arpajaislakiin ehdotetut muutokset sisältäisivät valtuudet säätää valtioneuvoston asetuksella pelaajan täysi-ikäisyyden varmistamistavoista, rahapelien sallituista tai kielletyistä markkinointitavoista sekä rahapelien markkinoinnista annettavan selvityksen sisällöstä. Kysymys olisi laissa säädettyjen oikeuksien ja velvollisuuksien perusteiden täsmäntämisestä teknisluonteisin ja yksityiskohdista koskevin menettelytapasäännöksin, joiden sisältöön muun muassa teknologinen kehitys voisi vaikuttaa.

Hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**arpajaislain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 23 päivänä marraskuuta 2001 annetun arpajaislain (1047/2001) 16 §:n 1 momentti,
muutetaan 1 luvun otsikko, 1 ja 4 §, 52 §:n otsikko ja 1 momentti, 62 §:n 2 momentti, 64 ja 66 § sekä
lisätään lakiin uusi 14 a ja 14 b §, 43 §:ään uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 62 a—62 c ja 66 a § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala ja tarkoitus

Tässä laissa säädetään arpajaisten toimeenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta, arpajaisten tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen käytön valvonnasta.

Tämän lain tarkoituksena on taata yleis-
 hyödyllisiin arpajaisiin osallistuvien oikeus-
 turva, estää arpajaisiin liittyvät väärinkäytökset ja rikokset sekä vähentää arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja.

4 §

Muut määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *arvalla* lipuketta tai sitä vastaavassa sähköisessä taikka muussa niihin verrattavassa muodossa olevaa tositetta, josta ilmenee oikeus osallistua arpajaisiin;

2) *rahapelitoiminnalla* sellaisten arpajaisten toimeenpanoa, joista pelaaja voi voittaa rahaa;

3) *markkinoinnilla* mainontaa, epäsuoraa mainontaa ja muuta myynninedistämistoimintaa; epäsuoraa mainontaa on erityisesti

tuotteen myynninedistäminen muun tuotteen mainonnan yhteydessä siten, että muun tuotteen tunnuksena käytetään sellaisenaan tai tunnistettavasti muunnettuna tuotteen tai sen myyjän vakiintunutta tunnusta tai että muun tuotteen mainonnasta muutoin välittyy mielikuva tietystä tuotteesta tai sen myyjästä;

4) *huvipuistolla* kiinteässä sijaintipaikassa toimivaa huvittelupaikkaa, jonka tulojen pääosa muodostuu karusellien, erilaisten auto- ja vuoristoratojen taikka muiden vastaavien huvipuistolaitteiden pitämisestä maksua vastaan yleisön käytettävänä;

5) *tivolilla* paikasta toiseen siirtyvää huvittelupaikkaa.

14 a §

Rahapeli-ikäraja

Rahapeliyhteisö taikka elinkeinonharjoittaja tai yhteisö, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja tai luovuttaa tilan raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, ei saa antaa alle 18-vuotiaan pelata rahapelejä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelaajan täysi-ikäisyyden varmistamistavoista.

Rahanpesun estämiseen ja selvittämiseen liittyvästä asiakkaan tunnistamisvelvollisuudesta säädetään rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa (68/1998).

14 b §

Rahapeliin markkinointi

Tämän lain nojalla rahapeliluvan saanut rahapeliyhteisö saa markkinoida rahapelejä ja rahapeliyhteisöä, jos markkinointi ei edistä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja aiheuttavaa pelaamista ja jos markkinoinnilla ohjataan rahapeliin kysyntää tämän lain nojalla harjoitettavaan rahapelitoimintaan. Markkinointia ei saa kohdistaa alaikäisiin. Markkinoinnissa ei saa kuvata runsasta pelaamista myönteisesti taikka pelaamattomuutta tai kohtuullista pelaamista kielteisesti.

Rahapeliin markkinointi on kielletty muualla kuin erityisissä pelisaleissa, pelikasinoissa ja raviradoilla, joihin pelit tai niiden myyntipiste on sijoitettu, jos peleihin on pelisääntöjen vahvistamisen yhteydessä todettu liittyvän erityinen pelihaittojen vaara. Pelaajille voidaan kuitenkin antaa tietoa edellä mainittujen pelien pelikohteista, pelimaksuista, voittojen todennäköisyydestä ja voitoista.

Sisäasiainministeriön tehtävänä on valvoa, että rahapeliin markkinoinnissa noudatetaan tämän lain ja kuluttajansuojalain (38/1978) säännöksiä. Rahapeliyhteisön on annettava vuosittain sisäasiainministeriölle selvitys rahapeliin markkinoinnista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rahapeliin sallituista tai kielletyistä markkinointitavoista sekä 3 momentissa tarkoitettujen selvitysten sisällöstä.

43 §

Viralliset valvojat

Sisäasiainministeriö hyväksyy 62 §:n 5 momentissa tarkoitettujen rahapeliin valvontajärjestelyt.

52 §

Arpajaisiin toimeenpanosta aiheutuvien ongelmien seuranta, tutkimus, ehkäisy ja hoito

Arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvia ongelmia on seurattava ja tutkittava. Ongelmien seurannasta ja tutkimuksesta sekä niiden eh-

käisyksen ja hoidon kehittämisestä vastaa sosiaali- ja terveysministeriö.

62 §

Arpajaisiin toimeenpanoa koskevat kiellot

Kiellettyä on:

1) arpojen myyminen tai välittäminen ilman tässä laissa edellytettyä lupaa toimeenpantuihin arpajaisiin tai tällaisten arpajaisiin markkinointi;

2) arpojen myyminen tai välittäminen taikka arpajaisiin markkinointi ulkomaille, jolle se ole sallittua sen valtion tai alueen lainsäädännön mukaan, johon arpoja myydään tai välitetään taikka arpajaisia markkinoidaan;

3) tässä laissa tarkoitettua lupaa nojalla toimeenpantuihin rahapeleihin liittyvien arpojen myynti, välittäminen, pelipanosten vastaanottaminen ja voittojen välittäminen ilman rahapeliin toimeenpanijan lupaa.

62 a §

Rahapeliin toimeenpanon kieltäminen

Sisäasiainministeriö voi kieltää rahapeliin toimeenpanon, jos:

1) rahapeli toimeenpannaan ilman 11 §:ssä säädettyä rahapelilupaa;

2) rahapeliin toimeenpanossa rikotaan 62 §:n 1—4 momentissa säädettyjä kieltoja; tai

3) rahapeliin toimeenpanossa muutoin rikotaan tätä lakia, rahapeliluvassa asetettuja ehtoja taikka vahvistettuja pelisääntöjä muulla kuin 62 b §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Kielto voidaan kohdistaa rahapeliin toimeenpanijaan sekä elinkeinonharjoittajaan tai yhteisöön, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja, luovuttaa tilan raha-automaattien käytettävänä pitämiseen tai markkinoida rahapelejä.

Kielto on voimassa enintään kolme kuukautta. Sisäasiainministeriö voi jatkaa kiellon voimassaoloa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan, jos menettelyä rahapeliin toimeenpanossa ei ole korjattu.

62 b §

Rahapelin markkinoinnin kieltäminen

Sisäasiainministeriö voi kieltää 14 b §:n vastaisen rahapelin markkinoinnin.

Kielto voidaan kohdistaa rahapelin toimeenpanijaan sekä elinkeinonharjoittajaan tai yhteisöön, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja, luovuttaa tilan raha-automaattien käytettävänä pitämiseen tai markkinoi rahapelejä.

Kielto on voimassa enintään kolme kuukautta. Sisäasiainministeriö voi jatkaa kiellon voimassaoloaikaa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan, jos menettelyä rahapelin markkinoinnissa ei ole korjattu.

62 c §

Uhkasakko

Sisäasiainministeriö voi asettaa 62 a tai 62 b §:ssä tarkoitetun kiellon tehosteeksi uhkasakon.

Sisäasiainministeriö tuomitsee 62 a §:ssä tarkoitetun kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon maksettavaksi. Markkinatuomioistuimien tuomitsee 62 b §:ssä tarkoitetun kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon maksettavaksi sisäasiainministeriön hakemuksesta.

Uhkasakkomenettelystä säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

64 §

Arpajaisrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 10 §:ssä säädettyä kieltoa toimeenpanna arpajaiset velaksi,

2) ei noudata velvollisuutta kieltää sisäänpääsyä pelikasinoon 15 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa,

3) rikkoo 14 a §:ssä säädettyä rahapelin ikärajaa,

4) rikkoo 27 §:n 3 momentissa säädettyä osallistumiskieltoa,

5) toimii tavara-arpajaisten käytännön toimeenpanijana vastoin 28 §:n 2 momenttia,

6) suorittaa tavara-arpajaisten arvonnain tai arpojen sekoittamisen vastoin sitä, mitä

29 §:n 1 momentissa säädetään tai ei noudata 29 §:n 2 momentissa säädettyä arvonnain tulosta koskevaa ilmoittamisvelvollisuutta,

7) rikkoo 16 §:n 2 momentin raha-automaattien tai kasinopelien, 40 §:n tavara-voittoautomaattien ja 56 §:n 1 momentissa tarkoitettujen peliautomaattien tai pelilaitteiden sijoittamista koskevia säännöksiä tai

8) rikkoo rahaliikenteen valvontalaitetta koskevia 57 §:n säännöksiä,

on tuomittava *arpajaisrikkomuksesta* sakkoon.

Rahanpesun estämiseen ja selvittämiseen liittyvän asiakkaan tunnistamisvelvollisuuden rikkomisesta säädetään rangaistus rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annetun lain 16 §:ssä.

66 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annettuun hallintopäätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Edellä 57 §:ssä tarkoitettuun rahaliikenteen valvontalaitteen hyväksymistä koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämän lain nojalla tehtyä luvan peruuttamista tai lupaehtojen muuttamista koskevaa päätöstä ja 62 a §:ssä tarkoitettua rahapelin toimeenpanon kieltoa on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

66 a §

Markkinointikiellon saattaminen markkinoikeuden käsiteltäväksi

Sisäasiainministeriön antamaan 62 b §:ssä tarkoitettuun rahapelin markkinoinnin kiellon tai sen tällaisen kiellon tehosteeksi asettamaan uhkasakkoon ei saa valittamalla haakea muutosta.

Se, jolle sisäasiainministeriö on antanut 62 b §:ssä tarkoitetun rahapelin markkinoinnin kiellon tai asettanut tällaisen kiellon tehosteeksi uhkasakon, voi hakemuksella saattaa asian markkinoikeuden käsiteltäväksi 30

päivän kuluessa määräyksen tai päätöksen tiedoksisaamisesta. Kieltoa on noudatettava, jollei markkinaoikeus toisin määrää.

Muutoksen hakemisesta markkinaoikeuden päätökseen säädetään eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetussa laissa (1528/2001).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 14 a §:n 1 momentti tulee voimaan raha-automaattien käytettävänä pitämisen osalta päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa voimassa ollut 16 §:n 1 momenttia ja 64 §:n 3 kohtaa sovelletaan raha-automaattien käytettävänä pitämisen osalta päivään kuuta 20 .

2.

Laki**eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 2 ja 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä 28 päivänä joulukuuta 2001
 annetun lain (1528/2001) 7 § ja
lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1497/2001, uusi 12 a kohta seuraavasti:

2 §

Markkinaoikeudelliset asiat

Markkinaoikeus käsittelee asiat, jotka sää-
 detään sen toimivaltaan kuuluviksi:

 12 a) arpajaislaissa (1047/2001);

7 §

*Vireillepano alkoholin, tupakan ja rahapelin
 mainontaa koskevassa asiassa*

Alkoholilaissa, toimenpiteistä tupakoinnin
 vähentämiseksi annetussa laissa tai arpajais-
 laissa tarkoitettu asia tulee markkinaoikeu-
 dessa vireille siten kuin siitä erikseen sääde-
 tään.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

Naantalissa 26 päivänä kesäkuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sisäasiainministeri *Anne Holmlund*

1.

Laki**arpajaislain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 23 päivänä marraskuuta 2001 annetun arpajaislain (1047/2001) 16 §:n 1 momentti,
muutetaan 1 luvun otsikko, 1 ja 4 §, 52 §:n otsikko ja 1 momentti, 62 §:n 2 momentti, 64 ja 66 § sekä
lisätään lakiin uusi 14 a ja 14 b §, 43 §:ään uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 62 a—62 c ja 66 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 luku

1 luku

Soveltamisala ja määritelmät***Yleiset säännökset***

1 §

1 §

*Soveltamisala****Lain soveltamisala ja tarkoitus***

Tässä laissa säädetään arpajaisten toimeenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta, arpajaisten tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen käytön valvonnasta.

Tässä laissa säädetään arpajaisten toimeenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta, arpajaisten tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen käytön valvonnasta.

Tämän lain tarkoituksena on taata yleishyödyllisiin arpajaisiin osallistuvien oikeusturva, estää arpajaisiin liittyvät väärinkäytökset ja rikokset sekä vähentää arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja.

4 §

4 §

*Muut määritelmät**Muut määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *arvalla* lipuketta tai sitä vastaavassa sähköisessä taikka muussa niihin verrattavassa muodossa olevaa tositetta, josta ilmenee oikeus osallistua arpajaisiin;

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *arvalla* lipuketta tai sitä vastaavassa sähköisessä taikka muussa niihin verrattavassa muodossa olevaa tositetta, josta ilmenee oikeus osallistua arpajaisiin;

2) rahapelitoiminnalla sellaisten arpajaisten toimeenpanoa, joista pelaaja voi voittaa rahaa;

3) huvipuistolla kiinteässä sijaintipaikassa toimivaa huvittelupaikkaa, jonka tulojen pääosa muodostuu karusellien, erilaisten auto- tai vuoristoratojen taikka muiden vastaavien huvipuistolaitteiden pitämisestä maksua vastaan yleisön käytettävänä; ja

4) tivolilla paikasta toiseen siirtyvää huvittelupaikkaa.

2) rahapelitoiminnalla sellaisten arpajaisten toimeenpanoa, joista pelaaja voi voittaa rahaa;

3) markkinoinnilla mainontaa, epäsuoraa mainontaa ja muuta myyninedistämistoimintaa; epäsuoraa mainontaa on erityisesti tuotteen myyninedistäminen muun tuotteen mainonnan yhteydessä siten, että muun tuotteen tunnuksena käytetään sellaisenaan tai tunnistettavasti muunnettuna tuotteen tai sen myyjän vakiintunutta tunnusta tai että muun tuotteen mainonnasta muutoin välittyy mielikuva tietyistä tuotteista tai sen myyjästä;

4) huvipuistolla kiinteässä sijaintipaikassa toimivaa huvittelupaikkaa, jonka tulojen pääosa muodostuu karusellien, erilaisten auto- ja vuoristoratojen taikka muiden vastaavien huvipuistolaitteiden pitämisestä maksua vastaan yleisön käytettävänä;

5) tivolilla paikasta toiseen siirtyvää huvittelupaikkaa.

14 a §

Rahapeli-ikäraja

Rahapeliyhteisö taikka elinkeinonharjoittaja tai yhteisö, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja tai luovuttaa tilan raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, ei saa antaa alle 18-vuotiaan pelata rahapelejä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelaajan täysikäisyyden varmistamistavoista.

Rahanpesun estämiseen ja selvittämiseen liittyvästä asiakkaan tunnistamisvelvollisuudesta säädetään rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa (68/1998).

14 b §

Rahapeli-markkinointi

Tämän lain nojalla rahapeliluvan saanut rahapeliyhteisö saa markkinoida rahapelejä ja rahapeliyhteisöä, jos markkinointi ei edistä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja aiheuttavaa pelaamista ja jos markkinoinnilla ohjataan rahapeli-kysyntää tämän lain nojalla harjoitettavaan rahapelitoimintaan. Mark-

kinointia ei saa kohdistaa alaikäisiin. Markkinoinnissa ei saa kuvata runsasta pelaamista myönteisesti taikka pelaamattomuutta tai kohtuullista pelaamista kielteisesti.

Rahapeliin markkinointi on kielletty muualla kuin erityisissä pelisaleissa, pelikasinoissa ja raviradoilla, joihin pelit tai niiden myyntipiste on sijoitettu, jos peleihin on pelisääntöjen vahvistamisen yhteydessä todettu liittyvän erityinen pelihaittojen vaara. Pelaajille voidaan kuitenkin antaa tietoa edellä mainittujen pelien pelikohteista, pelimaksuista, voittojen todennäköisyydestä ja voitoista.

Sisäasiainministeriön tehtävänä on valvoa, että rahapeliin markkinoinnissa noudatetaan tämän lain ja kuluttajansuojalain (38/1978) säännöksiä. Rahapeliyhteisön on annettava vuosittain sisäasiainministeriölle selvitys rahapeliin markkinoinnista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rahapeliin sallituista tai kielletyistä markkinointitavoista sekä 3 momentissa tarkoitettun selvityksen sisällöstä.

16 §

Raha-automaatteja ja kasinopelejä koskevat erityiset säännökset

Raha-automaattitoiminnan harjoittaja ei saa luovuttaa raha-automaattia ilmeisesti alle 15-vuotiaan henkilön pelattavaksi. Alle 15-vuotias henkilö saa kuitenkin pelata raha-automaattia samaan perheeseen kuuluvan täysi-ikäisen henkilön läsnä ollessa ja tämän suostumuksella. Kasinopelitoiminnan harjoittaja ei saa antaa ilmeisesti alle 18-vuotiaan henkilön pelata kasinopelejä.

16 §

Raha-automaatteja ja kasinopelejä koskevat erityiset säännökset

(1 mom. kumotaan)

Voimassa oleva laki

43 §

Viralliset valvojat

43 §

Viralliset valvojat

Sisäasiainministeriö hyväksyy 62 §:n 5 momentissa tarkoitettujen rahapelien valvontajärjestelyt.

52 §

*Arpajaisten toimeenpanosta aiheutuvien ongelmien seuranta, tutkimus ja **rahoitus***

Arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvia ongelmia on seurattava ja tutkittava. Ongelmien seurannasta ja tutkimuksesta vastaa sosiaali- ja terveysministeriö.

52 §

*Arpajaisten toimeenpanosta aiheutuvien ongelmien seuranta, tutkimus, **ehkäisy** ja **hoito***

Arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvia ongelmia on seurattava ja tutkittava. Ongelmien seurannasta ja tutkimuksesta sekä niiden ehkäisyyn ja hoidon kehittämisestä vastaa sosiaali- ja terveysministeriö.

62 §

Arpajaisten toimeenpanoa koskevat kiellot

Kiellettyä on

1) arpojen myyminen tai välittäminen ilman tässä laissa edellytettyä lupaa toimeenpantuihin arpajaisiin tai tällaisten arpajaisten edistäminen julkaisemalla tai levittämällä mainosaineistoa tai muulla vastaavalla tavalla,

2) arpojen myyminen tai välittäminen ulkomaille *sekä sellaisen toiminnan edistäminen 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla*, jollei se ole sallittua sen valtion tai alueen lainsäädännön mukaan, johon arpoja myydään tai välitetään ja

3) tässä laissa tarkoitetun luvan nojalla toimeenpantuihin rahapeleihin liittyvien arpojen myynti, välittäminen, pelipanosten vastaanottaminen ja voittojen välittäminen ilman arpajaisten toimeenpanijan lupaa.

62 §

Arpajaisten toimeenpanoa koskevat kiellot

Kiellettyä on:

1) arpojen myyminen tai välittäminen ilman tässä laissa edellytettyä lupaa toimeenpantuihin arpajaisiin tai tällaisten arpajaisten *markkinointi*;

2) arpojen myyminen tai välittäminen *taikka arpajaisten markkinointi* ulkomaille, jollei se ole sallittua sen valtion tai alueen lainsäädännön mukaan, johon arpoja myydään tai välitetään *taikka arpajaisia markkinoidaan*;

3) tässä laissa tarkoitetun luvan nojalla toimeenpantuihin rahapeleihin liittyvien arpojen myynti, välittäminen, pelipanosten vastaanottaminen ja voittojen välittäminen ilman *rahapelin* toimeenpanijan lupaa.

62 a §

Rahapelin toimeenpanon kieltäminen

Sisäasiainministeriö voi kieltää rahapelin toimeenpanon, jos

1) rahapeli toimeenpannaan ilman 11 §:ssä säädettyä rahapelilupaa;

2) rahapelin toimeenpanossa rikotaan 62 §:n 1—4 momentissa säädettyjä kieltoja; tai

3) rahapelin toimeenpanossa muutoin rikotaan tätä lakia, rahapeliluvassa asetettuja ehtoja taikka vahvistettuja pelisääntöjä muulla kuin 62 b §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Kielto voidaan kohdistaa rahapelin toimeenpanijaan sekä elinkeinonharjoittajaan tai yhteisöön, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja, luovuttaa tilan raha-automaattien käytettävänä pitämiseen tai markkinoi rahapelejä.

Kielto on voimassa enintään kolme kuukautta. Sisäasiainministeriö voi jatkaa kiellon voimassaoloaikaa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan, jos menettelyä rahapelin toimeenpanossa ei ole korjattu.

62 b §

Rahapelin markkinoinnin kieltäminen

Sisäasiainministeriö voi kieltää 14 b §:n vastaisen rahapeliin markkinoinnin.

Kielto voidaan kohdistaa rahapelin toimeenpanijaan sekä elinkeinonharjoittajaan tai yhteisöön, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja, luovuttaa tilan raha-automaattien käytettävänä pitämiseen tai markkinoi rahapelejä.

Kielto on voimassa enintään kolme kuukautta. Sisäasiainministeriö voi jatkaa kiellon voimassaoloaikaa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan, jos menettelyä rahapelin markkinoinnissa ei ole korjattu.

62 c §

Uhkasakko

Sisäasiainministeriö voi asettaa 62 a tai 62 b §:ssä tarkoitetun kiellon tehosteeksi uhkasakon.

Sisäasiainministeriö tuomitsee 62 a §:ssä tarkoitetun kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon maksettavaksi. Markkinatuomioistuin tuomitsee 62 b §:ssä tarkoitetun kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon maksettavaksi sisäasiainministeriön hakemuksesta.

Uhkasakkomenettelystä säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

64 §

Arpajaisrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) rikkoo 10 §:ssä säädettyä kieltoa toimeenpanna arpajaiset velaksi,
- 2) ei noudata velvollisuutta kieltää sisäänpääsyä pelikasinoon 15 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa,
- 3) rikkoo 16 §:ssä säädettyjä pelaamisen sallimista koskevia ikärajoja,
- 4) rikkoo 27 §:n 3 momentissa säädettyä osallistumiskieltoa,
- 5) toimii tavara-arpajaisten käytännön toimeenpanijana vastoin 28 §:n 2 momenttia,
- 6) suorittaa tavara-arpajaisten arvannon tai arpojen sekoittamisen vastoin sitä, mitä 29 §:n 1 momentissa säädetään tai ei noudata 29 §:n 2 momentissa säädettyä arvannon tulosta koskevaa ilmoittamisvelvollisuutta,
- 7) rikkoo 16 §:n 2 momentin raha-automaattien tai kasinopelien, 40 §:n tavara-voittoautomaattien ja 56 §:n 1 momentissa tarkoitettujen peliautomaattien tai pelilaitteiden sijoittamista koskevia säännöksiä tai
- 8) rikkoo rahaliikenteen valvontalaitetta koskevia 57 §:n säännöksiä,

on tuomittava *arpajaisrikkomuksesta* sakkoon.

64 §

Arpajaisrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) rikkoo 10 §:ssä säädettyä kieltoa toimeenpanna arpajaiset velaksi,
- 2) ei noudata velvollisuutta kieltää sisäänpääsyä pelikasinoon 15 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa,
- 3) rikkoo 14 a §:ssä säädettyä rahapelien ikärajaa,
- 4) rikkoo 27 §:n 3 momentissa säädettyä osallistumiskieltoa,
- 5) toimii tavara-arpajaisten käytännön toimeenpanijana vastoin 28 §:n 2 momenttia,
- 6) suorittaa tavara-arpajaisten arvannon tai arpojen sekoittamisen vastoin sitä, mitä 29 §:n 1 momentissa säädetään tai ei noudata 29 §:n 2 momentissa säädettyä arvannon tulosta koskevaa ilmoittamisvelvollisuutta,
- 7) rikkoo 16 §:n 2 momentin raha-automaattien tai kasinopelien, 40 §:n tavara-voittoautomaattien ja 56 §:n 1 momentissa tarkoitettujen peliautomaattien tai pelilaitteiden sijoittamista koskevia säännöksiä tai
- 8) rikkoo rahaliikenteen valvontalaitetta koskevia 57 §:n säännöksiä,

on tuomittava *arpajaisrikkomuksesta* sakkoon.

Rahanpesun estämiseen ja selvittämiseen liittyvän asiakkaan tunnistamisvelvollisuuden rikkomisesta säädetään rangaistus rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annetun lain 16 §:ssä.

66 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annettuun hallintopäätökseen ja 57 §:ssä tarkoitettuun rahaliikenteen valvontalaitteen hyväksymistä koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

66 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annettuun hallintopäätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Edellä 57 §:ssä tarkoitettuun rahaliikenteen valvontalaitteen hyväksymistä koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämän lain nojalla tehtyä luvan peruuttamista tai lupaehtojen muuttamista koskevaa päätöstä ja 62 a §:ssä tarkoitettua rahapelin toimeenpanon kieltä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

66 a §

Markkinointikiellon saattaminen markkinaoikeuden käsiteltäväksi

Sisäasiainministeriön antamaan 62 b §:ssä tarkoitettuun rahapelin markkinoinnin kieltöön tai sen tällaisen kiellon tehosteeksi asettamaan uhkasakkoon ei saa valittamalla hakea muutosta.

Se, jolle sisäasiainministeriö on antanut 62 b §:ssä tarkoitetun rahapelin markkinoinnin kiellon tai asettanut tällaisen kiellon tehosteeksi uhkasakon, voi hakemuksella saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa määräyksen tai päätöksen tiedoksisaamisesta. Kieltoa on noudatettava, jollei markkinaoikeus toisin määrää.

Muutoksen hakemisesta markkinaoikeuden päätökseen säädetään eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetussa laissa (1528/2001).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 14 a §:n 1 momentti tulee voimaan raha-automaattien käytettävänä pitämisen osalta päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olutta 16 §:n 1 momenttia ja 64 §:n 3 kohtaa sovelletaan raha-automaattien käytettävänä pitämisen osalta päivään kuuta 20 .

2.

Laki**eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 2 ja 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä 28 päivänä joulukuuta 2001
 annetun lain (1528/2001) 7 § ja
lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1497/2001, uusi 12 a kohta seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Markkinaoikeudelliset asiat**Markkinaoikeudelliset asiat*

Markkinaoikeus käsittelee asiat, jotka sää-
 detään sen toimivaltaan kuuluviksi:

Markkinaoikeus käsittelee asiat, jotka sää-
 detään sen toimivaltaan kuuluviksi:

12 a) arpajaislaissa (1047/2001);

7 §

7 §

*Vireillepano alkoholin ja tupakan mainontaa
 koskevassa asiassa*

*Vireillepano alkoholin, tupakan ja rahapelin
 mainontaa koskevassa asiassa*

Alkoholilaissa tai toimenpiteistä tupakoin-
 nin vähentämiseksi annetussa laissa tarkoitet-
 tu asia tulee markkinaoikeudessa vireille siten
 kuin siitä erikseen säädetään.

Alkoholilaissa, toimenpiteistä tupakoinnin
 vähentämiseksi annetussa laissa tai arpajais-
 laissa tarkoitettu asia tulee markkinaoikeu-
 dessa vireille siten kuin siitä erikseen sääde-
 tään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .
